

Kur'ân'da secde âyetleri

Ayşegül Hanım: “Kur'ân'da secde lafzı geçen âyetler var. Bunların tamamında secde yapmamız vâcip değil. Neden bazı âyetler secde yapmamızı gerektirdiği halde, bazıları gerektirmiyor?”

Kur'ân'ın on dört sûresinde secde âyeti vardır. Bu âyetlerden her hangi birisini okuyan veya dinleyen kimsenin secde yapması Hanefî mezhebine göre vâcip; diğer mezheplere göre ise sünnettir.

Secde âyetleri üç gruptur: Birincisi: Secdeyi açıktan emreden âyetler. Fussilet Sûresinin 37. âyeti, Necm Sûresinin 62. âyeti, Alak Sûresinin 19. âyeti gibi. Bu âyetleri okuduğumuzda doğrudan Cenâb-ı Allah'ın emri gereğince secde ederiz.

İkincisi: Başta Peygamberler olmak üzere, mü'minlerin, meleklerin, Allah'tan korkanların, mahlûkâtın, güneşin, ayın, yıldızların, dağların, ağaçların, hayvanların, kısaca göklerde ve yerde bulunan her şeyin Allah'a secde ettiğini bildiren âyetler. A'râf Sûresinin 206. âyeti, Ra'd Sûresinin 15. âyeti, Nahl Sûresinin 49. âyeti, İsrâ Sûresinin 107. âyeti, Meryem Sûresinin 58. âyeti, Hac Sûresinin 18. âyeti, Secde Sûresinin 15. âyeti, Sâd Sûresinin 24. âyeti buna mîsal teşkil ederler.

Bu âyetlerde, bizim gaflet nazarıyla çoğu zaman sıradan saydığımız meselâ ağaçların, dağların, güneşin, ayın ve sâir mahlûkâtın açık bir telaffuz ile Allah'a secde etmekte olduklarının bildirilmesi insana haşyet, heybet ve ürperti vermektedir. Akıl, irâde ve nezâket sahibi olan ve en küçük bir iltifât ve ihsâna her zaman teşekkür etmeyi bir borç bilen insanın, kâinâtın Sahibine karşı gaflet içinde olmasının ne kadar dehşet verici olduğunu bu âyetlerle daha iyi anlamak mümkün olmakta; âdetâ insanlığımızı hatırlamaktayız. Bu hayretimizi ise ancak secde ile teskin edebilmekteyiz.

Üçüncü kısım secde âyetleri ise bir kısım insanların büyüklenmeleri veya inkârları nedeniyle secde etmekten yüz çevirdiklerini haber veren âyetlerdir. Furkân Sûresinin 60. âyeti, Neml Sûresinin 25. âyeti ve İnşikâk Sûresinin 21. âyeti de bu tür âyetlere mîsaldir.

Bu âyetleri okuduğumuz zaman ise iman edenlerden olduğumuzu, Allah'ın her emrine mutî olduğumuzu, Allah'a karşı tekebbür ve büyüklenme içinde olmadığımızı,

tekebbür hâlinden Allah'a sığındığımızı fiilî olarak hemen göstermek ve Allah'a kulluk ve itaatimizi derhal arz etmek için secdeye gideriz.

Bu âyetlerin dışında da içinde secde lafzı geçen âyetler vardır. Fakat onlarda hemen secde değil, kulun genel ubûdiyeti kâfi görülmüştür. Bu on dört âyet ise en yoğun şekliyle Cenâb-ı Allah'a karşı mutlak ubûdiyet içinde olduğumuzu secde ile hemen ortaya koymamızı gerekli kılmaktadır. Bu âyetlerde Peygamber Efendimiz (asm) bizzat kendisi secde etmiş ve ümmetine de secdeyi emretmiştir.

Ebû Hüreyre'nin (ra) rivâyetiyle Peygamber Efendimiz (asm) şöyle buyurmuştur: "Âdemoğlu secde âyetini okuyup secde ettiği zaman, şeytan ağlayarak ve feryad ü figân ederek uzaklaşır. Kendi kendine şöyle der: 'Ey helâk olası! Âdemoğlu secde etmekle emrolundu da secde etti; Cennet onun oldu! Ben ise secde ile emrolundum, fakat secde etmekten çekindim! Artık Cehennem benim içindir!'"¹

İbn-i Ömer (ra) bildirmiştir ki: "Hazret-i Peygamber (asm), içinde secde bulunan bir âyeti okuduğunda secdeye gidiyor; biz de onunla berâber secdeye gidiyorduk. Hattâ bazılarımız, alınlarını koyacak yer bulamazlardı."²

Kur'ân'da secde âyetleri secde işareti ile belirlenmiştir. Bu âyetleri okuduğumuzda mümkünse hemen secde yapmalı; eğer hemen secde yapmamız mümkün değil ise, bilahare ilk fırsatta yine secde yapmalıyız.

Dipnotlar:

1- Müslim, 81.,

2- Buhârî, 1025.